

MĂSURILE DE LIMITARE A PRACTICILOR ANTICONCURENȚIALE: ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE

Victor VOLCINSCHI,
doctor în drept, profesor universitar,
Olga BULMAGA,
doctorandă

RÉSUMÉ

Les mesures de limitation prévues par la législation de la concurrence ont pour objectif de mettre un terme au comportement illicite d'un contrevenant, d'éliminer ses effets anticoncurrentiels, d'empêcher qu'il ne se reproduise et par conséquent de rétablir des conditions propices à la concurrence.

REZUMAT

Măsurile de limitare prevăzute de legislația concurențială au drept obiectiv stoparea comportamentelor ilicite ale întreprinderilor care au comis practici anticoncurențiale, eliminarea efectelor acestora, contracararea recidivei și, ca urmare, restabilirea condițiilor favorabile concurenței.

Pentru a proteja relațiile concurențiale de pe piețele de mărfuri ale Republicii Moldova, societatea trebuie să se conformeze dispozițiilor imperative ale **Legii concurenței** nr. 183 din 11.07.2012 (în continuare – Legea 183/2012) [6]. Experiența demonstrează, totuși, că întreprinderile nu respectă regulile imperative, chiar dacă ele suportă sau riscă să suporte consecințele negative în caz de neconformare acestora, prin aplicarea asupra întreprinderilor a măsurilor de limitare sau reprimore.

În mod general, măsurile de limitare au ca scop stoparea comportamentelor ilicite ale întreprinderilor care au comis practici anticoncurențiale, eliminarea efectelor acestora, precum și contracararea recidivei. Astfel, măsurile de limitare vizează în mod normal restabilirea condițiilor favorabile concurenței. Din obiectivele enumerate rezultă că măsurile de limitare sînt destinate să combată, să corijeze sau să prevină comportamentele ilicite.

Măsurile de limitare vor fi exa-

minate în prezentul articol prin analiza comparativă a legislației naționale și a celei comunitare, determinate de preambulul Legii 183/2012 [6], care prevede în mod expres transpunerea prevederilor art. 101–106 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene din 25 martie 1957 [15] și a prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat [12].

Cadrul juridic în vigoare atribuie autorității de concurență dreptul de a aplica măsuri de limitare în mod unilateral: măsurile corective și interimare sau prin negociere a propunerilor înaintate de întreprinderea vizată – angajamentele.

Aplicarea măsurilor corective este atribuită în sarcina Plenului Consiliului Concurenței, în conformitate cu art. 41 alin. (1) lit. h) din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012 [6].

După natura lor, măsurile corective pot fi *structurale* sau *compor-*

tamentale. Această clasificare este susținută și de art. 41 alin. (2) din Legea 183/2012 [6].

Măsurile structurale au un caracter excepțional, ele urmează a fi impuse doar atunci cînd nu există o măsură corectivă comportamentală la fel de eficientă sau atunci cînd o măsură comportamentală la fel de eficientă ar fi mai oneroasă pentru întreprinderea în cauză decît o măsură corectivă structurală. Ele sînt destinate să restabilească structura concurențială pe piață. Aceste măsuri impun întreprinderile să separe activele pe care le dețin.

Prezentînd avantajul eliminării rapide a puterii de piață și a creării sau consolidării concurenței, măsurile structurale au, totuși, un caracter mai drastic. Cu toate acestea, unele măsuri structurale inițial pot avea un efect perturbator asupra activității contravenientului, spre deosebire de alte măsuri, și sînt uneori, la origine, ineficiente pe termen scurt. Mai mult decît atît, experiența demonstrează că măsurile structurale nu sînt atît de ușor de proiectat și

de aplicat [7], de aceea se recurge destul de rar la acestea.

Cu titlu de drept comparat ca exemplu de aplicare a măsurilor structurale ne poate servi decizia Comisiei Europene din 10 noiembrie 1992 privind aplicarea art. 101 și 102 din Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene în cauzele Warner-Lambert/Gillette și BIC/Gillette și alții [3]. Conform acestei decizii, Comisia a ordonat Companiei „Gillette”, producător american de aparate de ras, să cedeze unei terțe persoane cota de participare a acesteia în capitalul Companiei „Eemland Holdings NV” și să retrocedeze „Eemland Holdings NV” afacerea „Wilkinson Sword”, concurent al „Gillette”, pentru țările situate în partea de Est a Comunității Economice Europene.

Din conținutul deciziei menționate rezultă că Compania „Gillette”, abuzînd de poziția sa dominantă, participînd la răscumpărarea „Wilkinson Sword” pentru a activa în interiorul Comunității Economice Europene, a creat, astfel, între o întreprindere dominantă și principalul său concurent legături care permit să influențeze comportamentul comercial al acestuia din urmă, restrîngînd astfel concurența pe piața comunitară a produselor mecanice de ras, fapt pentru care a fost obligat să cedeze acțiunile și activele dobîndite în urma acestor operațiuni. Prin această decizie Comisia a procedat la aplicarea unei măsuri structurale, prevăzute de art. 8 alin. 4 din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 din 20.01.2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi [11], și anume „... dizolvarea fuziunii sau cesionarea tuturor acțiunilor

sau activelor dobîndite, astfel încît să se restabilească situația existentă anterior”.

Aplicarea măsurilor cu caracter structural au ca finalitate fie divizarea întreprinderii sau separarea din componența ei a unei sau mai multor subdiviziuni, fie cesionarea acțiunilor (părților sociale) sau activelor. Cu părere de rău, Legea 183/2012 [6] nu reglementează procedura aplicării măsurilor structurale. Legea protecției concurenței nr. 1103 din 30.06.2000 [4] conținea prevederi mai detaliate la acest capitol, stabilind următoarele condiții care urmează a fi respectate în caz de separare forțată:

a) posibilitatea de a izola organizatoric și (sau) teritorial subdiviziunile;

b) lipsa unei interacțiuni tehnologice strînse între subdiviziunile care se separă ale agentului economic;

c) posibilitatea delimitării sferelor de activitate ale agenților economici, subdiviziunilor sau unităților structurale în limitele specializării înguste la producerea unor anumite mărfuri;

d) imposibilitatea, din anumite cauze economice sau politice, de a implica alți furnizori pe piețele respective de mărfuri.

Pe lângă condițiile enumerate mai sus, la adoptarea hotărîrii privind divizarea forțată urmează să se țină cont și de studiul de fezabilitate privind eficiența economică și consecințele socioeconomice ale măsurii preconizate, precum și să se elaboreze un plan de efectuare a lucrărilor.

Condițiile enumerate ar putea fi luate în considerație și pe viitor, în caz de adoptare a deciziei de aplica-

re a măsurilor corective structurale de către autoritatea de concurență.

Decizia Consiliului Concurenței privind impunerea măsurilor corective structurale urmează a fi înaintată în instanța de judecată, în conformitate cu art. 69 alin. (3) din Codul civil al Republicii Moldova [2], pentru a fi confirmată prin emiterarea unei hotărîri judecătorești.

Procesul reorganizării forțate a persoanelor juridice, demarat în rezultatul aplicării măsurilor structurale, nu are însă o finalitate juridică, dat fiind faptul că hotărîrea instanței de judecată nu este inclusă în lista documentelor necesare pentru înregistrarea reorganizării, prevăzută de art. 21 din Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr. 220-XVI din 19.10.2007 [5]. Astfel, considerăm necesar a introduce în art. 7 și 21 din Legea nominalizată normele ce reglementează specificul înregistrării de stat a persoanelor juridice create în urma reorganizării forțate în baza hotărîrii judecătorești.

Măsurile corective de ordin comportamental constring o întreprindere fie să adopte un anumit comportament, fie să pună capăt anumitor acțiuni. Ele servesc în mod direct obiectivului aplicării dreptului concurenței și, implicit, reprimarea actelor restrictive de concurență. Spre deosebire de măsurile structurale, cele de ordin comportamental pot fi adaptate mai ușor pentru fiecare contravenient și caracteristicilor piețelor relevante.

Măsurile comportamentale care impun obligația pozitivă de a săvîrși anumite acțiuni de către contravenient pot lua forma unei obligații pentru acesta de a vinde pro-

dusele sale în mod nediscriminatoriu, în cazul unei întreprinderi cu poziție dominantă, sau ordonarea membrilor unei antante de a rezilia acordul lor de fixare a prețurilor. De asemenea, obligația de a face poate viza: a) suprimarea unei clauze, de exemplu, clauzele privind: limitarea libertății vânzătorului în materie de preț; operarea unei partajări a clientelei; repartizarea pieței; limitarea accesului pe piață; b) modificarea unei clauze sau unui contract; c) încheierea de contracte cu anumiți vânzători sau cumpărători (beneficiari).

În această ordine de idei, drept exemplu de aplicare a măsurilor comportamentale ne poate servi Prescripția Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței nr. APD-05-11/8-04 din 11.02.2011, prin care a ordonat ÎS „Gările și Stațiile Auto” să „anuleze imediat prevederile din pct. 1 ale Ordinului nr. 05 din 22.01.2010 „Cu privire la aprobarea tarifelor pentru serviciile acordate suplimentar la ÎS „Gările și Stațiile Auto” prin care au fost aprobate tarifele pentru vânzarea biletelor în prealabil la rutele în trafic național, vânzarea biletelor în prealabil la rutele în trafic internațional” [9].

Măsurile comportamentale care impun obligația „negativă” de a nu face constau în a interzice întreprinderilor care au comis încălcări ale legislației concurenței să continue acțiunile lor sau să se abțină de la punerea în aplicare pentru viitor. Drept exemplu de astfel de măsuri pot fi:

1) interzicerea creării de obstacole pentru pătrunderea pe piață a altor întreprinderi; astfel, Agenția

Națională pentru Protecția Concurenței, prin Prescripția nr. DC-58/88-47 din 03.07.2008, a obligat ÎCS „Nord Gaz-Sîngerei” SRL „să modifice conținutul avizului (con condițiile tehnice pentru conectarea la sistemul de distribuție a gazelor naturale) eliberat consumatorilor, prin: 1.1. excluderea sintagmei „contoarele care vor fi folosite pentru măsurarea gazelor naturale pe teritoriul or. Sîngerei sînt de tip SAMGAZ”; 1.2. indicarea doar a parametrilor tehnici ai echipamentului de măsurare ce trebuie instalat (și informarea consumatorului despre tipurile de echipamente de măsurare certificate pe teritoriul Republicii Moldova), acordîndu-i consumatorului posibilitatea de a-și alege singur echipamentul de măsurare” [10];

2) interzicerea unei concertări în privința prețurilor.

Atît art. 7 din Regulamentul Comunității Europene nr. 1/2003 din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat [12], cît și alin. (2) art. 41 din Legea nr. 183 din 11.07.2012 indică două criterii care guvernează aplicarea măsurilor corective: 1) să fie proporționale cu încălcarea comisă; 2) să fie necesare pentru încetarea efectivă a încălcării.

O măsură se consideră proporțională atunci cînd semnificația și forma ei nu depășește ceea ce este necesar pentru a atinge obiectivele dreptului concurenței. Găsirea acestei proporționalități poate contribui la caracterul adecvat al măsurilor luate pentru a remedia comportamentul în cauză, precum și faptul că acestea sînt mai puțin

arbitrare și, prin urmare, mai previzibile [7].

Pentru a putea stabili măsurile optime, este necesar de identificat clar problemele puse de dreptul concurenței pe care aceste măsuri urmează să le rezolve. Procesul de determinare a măsurii corective efective trece prin cîteva etape:

- cunoașterea aprofundată a sectorului vizat și previziunea dezvoltării viitoare a structurii concurențiale a acestuia;

- analizarea antecedentelor contravenientului în materie de respect al dreptului concurenței;

- estimarea reacției probabile a contravenientului la măsura examinată;

- evaluarea efectelor secundare eventuale ale fiecărei măsuri;

- analiza aplicabilității fiecărei măsuri, prin evaluarea gradului de dificultate a punerii în aplicare a acestora, precum și a estimării costului aplicării lor;

- alegerea măsurii potrivite.

Următoarea categorie de măsuri care nu a existat pînă în prezent în legislația concurențială a Republicii Moldova, dar prevăzută de legislația concurențială comunitară o formează măsurile interimare. Acordarea Consiliului Concurenței a împuternicirii de aplicare a măsurilor interimare în conformitate cu art. 41 alin. (3) din Legea nr. 183 din 11.07.2012 [6] este oportună din considerentele că factorul timp este unul important în dreptul concurenței, deoarece pentru a reacționa prompt și a face față situațiilor de urgență, autoritatea de concurență trebuie să țină pasul întreprinderilor și practicilor anticoncurențiale pe care le sancționează.

Aplicarea măsurilor interimare poate fi dispusă numai dacă presupusa încălcare reprezintă o practică interzisă expres de lege. Regulamentul Comunității Europene nr. 1/2003 din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență, prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat [12], indică în art. 8 că măsurile provizorii (corespondentul măsurilor interimare din legislația noastră) pot fi dispuse la constatarea încălcării *prima facie*. Curtea de Justiție a Comunităților Europene, în hotărârea din 24 ianuarie 1992, a precizat, la rîndul său, că nu trebuie de asimilat, în cadrul unui recurs asupra legalității unei decizii privind aplicarea măsurilor provizorii, cerința unei încălcări *prima facie* cu cerința de certitudine pe care trebuie să o satisfacă o decizie finală [14]. Compararea formulării din textul legislativ național cu cea comunitară ne duce la concluzia că prima este mai restrictivă.

Următoarea condiție este urgența determinată de riscul unui prejudiciu grav și ireparabil adus concurenței. În conformitate cu Ordonanța Președintelui Tribunalului Primei Instanțe din 20 decembrie 2001 în cauza Österreichische Postsparkasse AG contre Commission des Communautés Européennes [8], urgența se apreciază în raport cu necesitatea aplicării măsurilor interimare, cu scopul de a preveni producerea unui prejudiciu grav și ireparabil cauzat părții care le solicită.

Astfel, caracterul urgent al măsurilor este legat nemijlocit de survenirea unui prejudiciu grav și ireparabil.

Întreprinderea care solicită aplicarea măsurilor interimare urmează să dovedească faptele pe care se bazează perspectiva prevenirii sau opririi producerii unui prejudiciu grav și cert. Jurisprudența comunitară [8] menționează că nu este necesar ca prejudiciul să fie stabilit cu certitudine absolută, dar este suficient ca acesta să fie previzibil cu un grad suficient de probabilitate. Un prejudiciu se consideră ireparabil din momentul în care se stabilește că o decizie ulterioară va fi ineficace. Dacă nu este demonstrată producerea unui prejudiciu grav și cert, poate fi înaintată o nouă cerere în caz de survenire a noilor elemente. Consiliul poate să țină cont de caracterul evolutiv al anumitor situații și să revină la aprecierea concretă pe care o necesită orice situație de urgență.

Următoarea serie de condiții atașate măsurilor interimare sînt:

1) limitarea obiectului lor la ceea ce este necesar pentru a corija afectarea liberei concurențe (condiția proporționalității);

2) susceptibile de a fi luate în cadrul unei decizii finale. Această condiție a fost menționată de Curtea de Justiție a Comunităților Europene în hotărârea din 28 februarie 1984 (Ford/Comisie) [1].

Măsurile interimare se deosebesc prin obiectul lor, în funcție de faptul dacă comportă obligații de a face sau de a nu face, puse în sarcina întreprinderii vizate. Exemple de obligații de a face pot consta în obligația de a negocia un contract, de a modifica clauzele unui contract, de a modifica prețurile ș.a. Drept obligații de a nu face pot servi: de a nu se opune executării con-

tractului, de a nu include anumite clauze în contract etc.

Caracterul interimar al măsurilor presupune că ele sînt limitate ca durată (în general, pînă la adoptarea unei decizii definitive) și că se opun faptului prin care autoritatea de concurență ar putea modifica definitiv situația juridică a întreprinderilor. Astfel, acest caracter nu permite ca măsurile interimare dispuse să stabilească noi raporturi juridice între părți. Aceste măsuri nu ar trebui să dăuneze decizia asupra fondului, să nu o priveze de efectul său "util". Maximum ce se poate hotărî prin dispunerea măsurilor interimare e revenirea la *statu quo* anterior, fapt confirmat de decizia Tribunalului Primei Instanțe în cauza Automobiles Peugeot SA și Peugeot SA contra Comisiei [13].

Dispunerea măsurilor interimare se face din oficiu de către Consiliul Concurenței. Ca urmare a acestui fapt, Consiliul Concurenței poate aplica măsuri interimare altele decît cele cerute în plîngere.

Respectarea deciziei de dispunere a măsurilor interimare este asigurată prin aplicarea întreprinderilor sau asociațiilor de întreprinderi a penalităților cu titlu cominatoriu în sumă de pînă la 5% din cifra de afaceri zilnică medie realizată în anul anterior sancționării, pentru fiecare zi de întîrziere, calculate de la o dată ulterioară stabilită în decizie, prevăzute de art. 76 din Legea 183/2012 [6]. Aceeași metodă de asigurare a executării măsurilor interimare este prevăzută și de legislația comunitară.

Un instrument recent, care își are originea în modernizarea dreptului comunitar concurențial, re-

zultînd din Regulamentul Comunității Europene nr. 1/2003 din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat [12], îl constituie angajamentele. Procedura acceptării angajamentelor a fost recepționată și de noua Lege a concurenței nr. 183 din 11.07.2012 [6], care prevede în art. 41 alin. (1) printre atribuțiile Plenului Consiliului Concurenței și luarea deciziilor privind acceptarea angajamentelor propuse de întreprinderi.

Contrar deciziilor de dispunere a măsurilor interimare, care au un caracter temporar, deciziile de acceptare a angajamentelor pun capăt procedurii contencioasă, ele fiind obligatorii pentru viitor și, de cele mai dese ori, pentru o perioadă nedeterminată.

Domeniul de aplicare al angajamentelor îl constituie practicile anticoncurențiale, incluzînd acordurile anticoncurențiale (ca noțiune generică: acordurile, practicile concertate, deciziile asociațiilor de întreprinderi), precum și comportamentele unilaterale, adică abuzurile de poziția dominantă.

Avantajele angajamentelor constau în restabilirea mai eficientă, mai rapidă și mai de durată a mediului concurențial prin aplicarea acestora, comparativ cu emiterea de către autoritatea de concurență a unei decizii de constatare a unei încălcări, de aplicare a unei amenzi și/sau de impunere de măsuri corective. De asemenea, se acordă, prin încheierea de angajamente, și o securitate juridică întreprinderilor. Astfel, odată cu încheierea angajamentelor este evitată constatarea unei încălcări a regulilor de concurență și este înlăturată eventuala aplicare a unei amenzi. La fel, este păstrată reputația profesională a întreprinderilor prin încetarea investigației.

Alături de avantajele acestora, ar putea apărea anumite probleme în procesul de evaluare a angajamentelor și de monitorizare a acestora. Astfel, pentru a evita arbitrariul din partea autorității de concurență, ar fi necesară identificarea clară și precisă a criteriilor de evaluare a angajamentelor. De asemenea, în cazul monitorizării angajamentelor, în funcție de natura și complexitatea acestora, acest proces poate fi dificil de realizat. Dacă angajamentele de ordin structural produc o modificare imediată și definitivă în structura pieței, atunci acele de ordin comportamental trebuie să fie monitorizate pe termen mediu și pe termen lung. Însă trebuie ținut cont de faptul că autoritatea de concurență nu poate fi implicată în mod direct în toate cazurile în procesul de monitorizare a angajamentelor, din cauza insuficienței de resurse umane și mijloace financiare. Pentru a remedia această situație, poate fi numit un mandatar care să monitorizeze respectarea angajamentelor și să fie remunerat de întreprindere.

Totodată, este de notat că intrarea în vigoare a prevederilor ce țin de acceptarea angajamentelor la 01 ianuarie 2015 este prea tardivă, ceea ce creează o situație de insecuritate juridică, din considerentele că noua Lege a concurenței nr. 183 din 11.07.2012 [6] a înlocuit procedura de avizare *ex-ante* a acordurilor, prevăzută de Legea nr. 1103 din

30.06.2000 [4], lăsînd aprecierea legalității acordurilor la latitudinea întreprinderilor. Drept urmare, în caz de constatare a încălcării prevederilor art. 5 și 11 din Legea 183/2012, Plenul Consiliului Concurenței aplică întreprinderilor amenzi, acestora din urmă acordîndu-li-se dreptul de a propune angajamente doar începînd cu 01.01.2015.

În concluzie putem menționa că aplicarea tot mai frecventă a măsurilor de limitare în detrimentul celor de reprimare este justificată de faptul că sîntem la un stadiu incipient al promovării unei culturi a concurenței și, totodată, autoritatea de concurență este în proces de acumulare a experienței, fiind la începutul activității sale.

Referințe bibliografice

1. CJCE aff. 228- 229/82 Ford of Europe Incorporated et Ford-Werke Aktiengesellschaft contre Commission des Communautés européennes (1984), J.O. C 94 din 05.04.1984.

2. *Codul Civil al Republicii Moldova*, adoptat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002, în vigoare de la 12.06.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82-86.

3. *Décision de la Commission*, du 10 novembre 1992, relative à une procédure au titre des articles 85 et 86 du traité CEE (Affaires n° IV/33.440 Warner-Lambert/Gillette et autres et n° IV/33.486 BIC/Gillette et autres), [online], <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.o?uri=C ELEX:31993D0252:FR:HTML> (citat 15.09.2010).

4. *Legea RM cu privire la protecția concurenței* nr.1103-XIV din 30.06.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 166-168.

5. *Legea RM privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali* nr. 220 - XIV din 19.10.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 184-187 din 30 noiembrie 2007.

6. *Legea Republicii Moldova a concurenței* nr. 183 din 11.07.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 193-197 din 14.09.2012.

7. *Mesures correctives et sanctions en cas d'abus de position de dominante*, OCDE, 2009 [online], <http://www.oecd.org/dataoecd/24/47/42091456.pdf> (citată 01.03.2011).

8. Ordonnance du Président du Tribunal du 20 décembre 2001: Österreichische Postsparkasse AG contre Commission des Communautés européennes. T-213/01 R, (2002/C 156/48).

9. Prescripție ANPC nr. APD-05-11/8-04 din 01 februarie 2011 [online], <http://www.anpc.md/documents/dc/Prescriptie%20GSA.pdf> (citată 15.02.2011).

10. Prescripție ANPC nr. DC - 58/88-47 din 03 iulie 2008, arhiva.

11. Regulamentul (CEE) nr. 139/2004 privind controlul concentrațiilor economice între întreprinderi [online], <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:01:32004R0139:RO:PDF>, (citată 15.09.2010).

12. Regulamentul (CE) nr. 1/2003 din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat [online], <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003R0001:20061018:RO:HTML> (citată 15.02.2011).

13. TPI aff. T-23/90 Automobiles Peugeot SA et Peugeot SA contre Commission des Communautés européennes (1991) [online], J.O. C 205 din 06.08.1991.

14. TPI aff. T- 44/90 La Cinq SA contre Commission des Communautés européennes (1992), J.O. C 37 din 15.02.1992.

15. *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*, modificat prin Tratatul de la Lisabona la 13 decembrie 2007, în vigoare de la 01 decembrie 2009 [online], <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:RO:PDF> (citată 25.09.2010).

ASPECTE TEORETICO-PRACTICE PRIVIND MECANISMUL REALIZĂRII DREPTULUI CETĂȚENILOR LA UN MEDIU ÎNCONJURĂTOR SĂNĂTOS

Sergiu ARNĂUT,
doctorand

SUMMARY

At the present stage, the logical connection between human survival and evolution is acknowledged, as well as the conservation of natural parameters as human living environment. This fact requires analyzing environmental problems not only as distinct problems of flora and fauna, but as a common, universal problem of the mankind. Realization of constitutional rights of citizens to a healthy environment requires a primary outline of the obligations and responsibilities of each subject of law, which derives from the specificity of environmental legal relations.

„Fiecare om are dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate”. (Constituția Republicii Moldova, art. 37)

Istoria omenirii este indispensabilă de istoria naturii ca un tandem “parte – întreg”, iar la etapa actuală subiectul interacțiunii reciproce dintre om și natură a evoluat pînă la nivelul de problemă ecologică globală. În acest context, criza ecologică a înregistrat un indicator atît de mare, încît consecințele ei catastrofale sînt inevitabile.

Actualmente legătura logică dintre supraviețuirea și evoluția omenirii, dar și a conservării parametrilor naturali ai naturii, în calitate de mediu de trai al omului, este pe deplin conștientizată, iar acest fapt impune obligativitatea de a analiza problemele ecologice nu doar ca probleme ale florei sau faunei privite în parte, dar ca o problemă comună, universală a umanității.

Legătura dintre om și natură s-a conturat în timp ca un factor de bază, care determina statutul

civilizației la o anumită etapă a evoluției umanității. Reieșind din rațiunea logică a influenței omului asupra naturii, care poate fi atît constructivă, cît și distructivă, la etapa actuală cel mai frecvent se întîlnește tendința distructivă, ce duce la faptul că mediul ecologic degradează într-un tempo stabil [1].

În concepția filosofică, omul este situat pe treapta superioară în ierarhia organismelor vii, fiind considerat subiect al activității istorico-obștești și culturale [2]. Paradoxal, dar acest fapt nu a motivat ființa umană să manifeste un tratament idealist față de mediul său de trai.

Problemele ecologice dictează necesitatea revizuirii principiilor care determină caracterul interconexiunii dintre om și sfera ecologică. Omul modern este nevoit să renunțe la conceptul tradițional, potrivit căruia resursele naturale sînt veșnice. În această interpretare,